

Basın Duyurusu No: GK 2/17

13/01/2017

**KİŞİSEL MAL GELİRLERİNİN EVLİLİK BİRLİĞİNDE EDİNİLMİŞ MAL SAYILMAKTAN
ÇIKARTILMASINA İLİŞKİN KARARIN
BASIN DUYURUSU**

(Karara ulaşmak için tıklayınız)

Anayasa Mahkemesi 14.12.2016 tarihli toplantısında Türk Medeni Kanunu'nun edinilmiş mallara katılma rejiminde kişisel malların gelirlerini edinilmiş mal olarak öngören 219. maddesinin ikinci fıkrasının (4) numaralı bendine yönelik iptal talebini reddetmiştir.

İtiraz Konusu Kural

İtiraz konusu kuralda edinilmiş mallara katılma rejiminde kişisel malların gelirleri edinilmiş mal olarak öngörülmektedir.

Başvuru Gerekçesi

Başvuru kararında özetle 4721 sayılı Kanun'un yasal mal rejimini edinilmiş mallara katılma olarak belirlediği, aksi sözleşme ile belirlenmedikçe taraflar arasında bu mal rejiminin uygulanacağı, Kanun'da kişisel malların sınırlı sayıda ve son derece kısıtlı bir şekilde sayıldığı, son derece kısıtlı sayılan kişisel malların gelirlerinin de katılma alacağına konu edileceğine ilişkin hükmün mülkiyet hakkına makul bir gerekçe olmaksızın yapılan müdahale niteliği taşıdığı, eşler arasında mülkiyet yönüyle adeta özel mülkiyetin terkedilip sosyalist ülkelerde uygulanan ortak anlayışın benimsendiği, diğer eşe bu şekilde bir mali hak tanınmasının resmi evlilikleri engelleyeceği, bu nedenlerle makul ve kabul edilebilir bir gerekçe olmaksızın kişisel malların gelirlerinin de edinilmiş mallardan sayılmasını düzenleyen kuralın, Anayasa'nın 2. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Mahkemenin Değerlendirmesi

Anayasa Mahkemesi, bu iddialar kapsamında özetle aşağıdaki değerlendirmeleri yapmıştır:

Kural ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 41. maddeleri yönünden de incelemiştir.

Toplumun, dünya görüşü, evlilik ve parasal konulardaki düşünceleri, evlilikten beklentileri, ihtiyaç ve arzuları birbirinden tamamen farklı olan bireylerden ve bu bireylerin oluşturduğu değişik aile tiplerinden meydana gelmesi nedeniyle, yasal mal rejimi olarak öngörülecek tek bir mal rejiminin bütün aile tiplerinin ihtiyaçlarını karşılayamayacağı açıktır.

Bu bağlamda kanun koyucu, farklı beklentilere göre “mal ayrılığı”, “paylaşmalı mal ayrılığı” ve “mal ortaklığı” gibi farklı mal rejimleri belirlemiştir. Eşler, Kanunda belirlenen mal rejimlerinden birini evlenmeden önce veya sonra mal rejimi sözleşmesi yapmak suretiyle seçebilir, kaldırabilir veya değiştirebilirler. Eşlerin bunun için Kanun’un 205. maddesi uyarınca noterde bir mal rejimi sözleşmesi yapmaları veya aralarında yaptıkları yazılı sözleşmeyi notere onaylatmaları yeterlidir.

Aksinin kararlaştırılmadığı durumlarda ise kanun koyucu aile birliğinin sona ermesi durumunda eşler arasındaki mali ilişkiler bakımından hukuki bir boşluk oluşmasını engellemek amacıyla Kanun’un 202. maddesinde yasal mal rejimi olarak “edinilmiş mallara katılma” rejimini benimsemiştir. Kanun’un 218. maddesine göre edinilmiş mallara katılma rejimi, edinilmiş mallar ile eşlerden her birinin kişisel mallarını kapsar. Bir başka deyişle yasal mal rejimindeki bütün malvarlığı değerleri ya kişisel maldır ya da edinilmiş maldır. Üçüncü bir mal grubundan söz edilemez. Bu rejim esas itibarıyla mal ayrılığı rejiminde olduğu gibi mal rejiminin devamı sırasında, eşlerin malvarlıklarının birbirinden bağımsız ve ayrı kalması ve evlendikten sonra edinilen malların paylaşılması esasına dayanmaktadır. Edinilmiş mal rejimi sona erdiğinde, kişisel mal olarak kabul edilen mallar dışında, eşlerin mal rejimi süresince elde ettikleri bütün malları edinilmiş mal olarak kabul edilmekte ve yarı oranında paylaşımına tabi tutulmaktadır.

İtiraz konusu kuralın yer aldığı maddede, edinilmiş malın, her eşin bu mal rejiminin devamı süresince karşılığını vererek elde ettiği malvarlığı değerleri olduğu belirtilerek edinilmiş mallarının neler olduğu sayılmaktadır. İtiraz konusu kuralda ise edinilmiş mal rejiminde kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mal olacağı öngörülmektedir. 4721 sayılı Kanununun 220. maddesinde kişisel mallar; eşlerden birinin yalnız kişisel kullanımına yarayan eşya, mal rejiminin başlangıcında eşlerden birine ait bulunan veya bir eşin sonradan miras yoluyla ya da herhangi bir şekilde karşılıksız kazanma yoluyla elde ettiği malvarlığı değerleri, manevî tazminat alacakları ve kişisel mallar yerine geçen değerler olarak gösterilmiştir. 4721 sayılı Kanun’un 685. maddesine göre ise bir şeyin maliki, onun ürünlerinin de maliki olur. Ürün ise dönemsel olarak elde edilen doğal veya hukuki ürünler ile bir şeyin özgülendiği amaca göre adetler gereği ondan elde edilmesi uygun görülen diğer verimlerdir. Eşlerin mal rejimi süresince bu şekilde elde ettikleri kişisel mallarının gelirleri de edinilmiş mal olarak kabul edilerek eşler arasında yarı oranında paylaşımına tabi tutulacaktır.

Kuralın, kişisel malların evlilik birliği içinde elde edilen gelirleri üzerinde diğer eşe yarı oranında hak tanımak suretiyle mülkiyet hakkına müdahalede bulunduğu anlaşılmaktadır. Kuralla, kişisel malların gelirlerinin eşler arasında paylaşılması öngörülmek suretiyle bu hakka müdahalede bulunulmuş ise de malikin kişisel mallarının gelirleri üzerindeki mülkiyet hakkının tamamı hukuken ortadan kaldırılmadığından hakkın özüne dokunan bir müdahale bulunmamaktadır. Bu nedenle değerlendirilmesi gereken bu müdahalenin meşru amaçlara dayanıp dayanmadığı, söz konusu kısıtlamanın demokratik toplum düzeninin gerekleri ile ölçülülük ilkesine uygun olup olmadığıdır.

İtiraz konusu kuralın eşlerden birinin evlilikten sonra edindiği değerlerde diğer eşin katkısı, desteği varsayılarak kişisel malların evlilik birliği içinde edinilen gelirlerinin ortak paylaşımını öngörerek ailenin özellikle kadınların korunmasını sağlamak için kamu yararı amacıyla çıkarıldığı açıktır. Kuralın ayrıca eşler tarafından beraberce yönetilen evlilik birliğinin giderlerine, eşlerin güçleri oranında emek ve malvarlıklarının katılması amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak adil ve dengeli bir sistem öngördüğü anlaşılmaktadır. Bu nedenle kuralla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin meşru bir amaca dayanmadığı söylenemez.

Öte yandan, edinilmiş mallara katılma rejimi, eşlerin 4721 sayılı Kanun'da belirlenen mal rejimlerinden herhangi birini, mal rejimi sözleşmesi yapmak suretiyle belirlemedikleri durumda geçerli olacak olan yasal mal rejimidir. Kanun koyucu, evlilik kurumuna verdiği önem çerçevesinde eşlerin mal rejimi belirlemediği durumlarda hukuki bir boşluk oluşmasının önüne geçmek amacıyla takdir yetkisi kapsamında bir tercihte bulunmuş ve bu durumda geçerli olacak edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiye usulünde kişisel malların gelirlerini edinilmiş mal olarak kabul etmiştir. Bununla birlikte kanun koyucu, eşlerin, söz konusu yasal mal rejimini, evlilik birliğinden önce ve/veya evlilik birliği devam ederken mal rejimi sözleşmesiyle farklı bir mal rejimi kabul etmek suretiyle değiştirilebilmelerini ve edinilmiş mal rejimine devam ederken Kanununun 221. maddesinde açık bir şekilde ifade edildiği gibi kişisel malların gelirlerinin edinilmiş mallara dâhil olmayacağını kararlaştırabilmelerini de mümkün kılmıştır. Tüm bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin makul ve kabul edilebilir olduğu açıktır. Dolayısıyla kuralda demokratik toplum düzeninin gerekleri ile ölçülülük ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Sonuç olarak itiraz konusu kural Anayasa'ya aykırı bulunmayarak iptal talebinin reddine karar verilmiştir.

Bu basın duyurusu Genel Sekreterlik tarafından kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup bağlayıcı değildir.